

**Краткосрочна програма
за насърчаване използването на енергия от ВИЕ и биогорива в Община
Кърджали за периода 2022 – 2024 година**

Проектът за „Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от ВИЕ и биогорива в Община Кърджали за периода 2022 – 2024 година“ е изготвен от екип на „Гранд Плюс“ ЕООД в изпълнение на договор № 18431 – 03/02.02.2022 г.

При разработката на Програмата са ползвани: Национални стратегически документи на Република България в областта на ЕЕ и ВИЕ; План за възстановяване и устойчивост на Република България 2022 – 2026 г.; Проекти на стратегически документи и програми на ЕС за периода 2021 – 2027 г.; Действащото национално законодателство в областта на ЕЕ и ВИЕ; Директиви на ЕС в областта на ЕЕ и ВИЕ; Интегриран план за градско развитие на Община Кърджали 2014 – 2020 г.; ПИРО на Община Кърджали 2021 – 2027 г. – Проект; Статистически данни за Община Кърджали от НСИ; Данни предоставени от общинската администрация.

Екипът ни изразява пълна готовност за внасяне на необходимите корекции и допълнения, които биха били породени от обсъждания в общинската администрация и ОС на Община Кърджали.

Списък на използваните съкращения

МЕ	Министерство на енергетиката
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
АУЕР	Агенция за устойчиво енергийно развитие
ФЕЕВИ	Фонд за енергийна ефективност и възобновяеми източници
ВИЕ	Възобновяеми източници на енергия
ВЕЦ	Водоелектрическа централа
ВтеЦ	Вятърна електрическа централа
ФЕЦ	Фотоволтаична електроцентрала
КЕВР	Комисия за енергийно и водно регулиране
ДПЕ	Децентрализирано производство на енергия
ЕБВР	Европейска банка за възстановяване и развитие
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕЕС	Електроенергийна система
ЕФРСР	Европейски фонд за развитие на селски райони
ЕРП	Електроразпределително предприятие
ЕС	Европейски съюз
ЕФРР	Европейски фонд за развитие на регионите
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЕВИ	Закон за енергията от възобновяеми източници
ЗВ	Закон за водите
ЗЕ	Закон за енергетиката
ЗЕЕ	Закон за енергийната ефективност
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
КЕП	Крайно енергийно потребление
КЛЕЕВЕИ	Кредитна линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници
НПДЕВИ	Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници
БГВ	Министерство на енергетиката
НДЕФ	Национален доверителен екофонд
НЕК	Национална електрическа компания

Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от ВИЕ и биогорива в Община Кърджали за периода 2022 – 2024 година

НСИ	Национален статистически институт
ОП	Оперативна програма
ПГ	Парникови газове
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
СИ	Съвместно изпълнение
СТЕ на ЕС	Схема за търговия с емисии на Европейския съюз
ТБС	Търгуеми бели сертификати
ФЕ	Фотоволтаична енергия
УО	Улично осветление
ПО	Парково осветление

Мерни единици

ktoe	килотон нефтен еквивалент
kV	киловолт, мерна единица за електрическо напрежение
kW	киловат, мерна единица за електрическа мощност
kWp	киловат, мощност на фото – електричен модул при стандартни условия
MW	Мегават, мерна единица за електрическа мощност
MWh	Мегават час = 0,085984522786 т.н.е., мерна единица за енергия 1 MWh = 3,6 GJ = 0,0860 toe
t	Тон
toe	тон нефтен еквивалент 1 toe = 11,63 MWh, нестандартна мерна единица за енергия
GJ	Гигаджаул

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Въведение	4
2.	Цел на Програмата	4
3.	Избрани обекти за интервенция. Проекти	6
4.	Очаквани резултати	7
5.	График на изпълнението	8
6.	Проектобюджет – източници на финансиране	9
7.	Заключение	14

1. Въведение.

Настоящата „Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от ВИЕ и биогорива в Община Кърджали за периода 2022 – 2024 г.“ е съставена на основание на чл. 10, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕВИ, според които, кметовете на общини са задължени да разработят общински дългосрочни и краткосрочни програми за използването на енергията от ВИ.

В контекста на задължителното изготвяне на програми за използването на енергията от ВИ, в периода между 2021 и 2030 година са налични съществени предпоставки за ускорено разработване и изпълнение на проекти, базирани на съчетаването на енергоефективност саниране на сграден фонд и системи за улично и парково осветление с въвеждането и оползотворяването на възобновяема енергия.

На базата на приетия План за възстановяване и устойчивост (ПВУ) на Република България и предвид сравнително кратките срокове за подготовка и реализация на планираните проекти, следва да бъде отделено сериозно внимание на капацитета и експертния потенциал на Община Кърджали, за формиране на стратегически цели и набелязване на непосредствените задачи, които следва да бъдат изпълнени от общинската администрация, с цел максимално ефективна подготовка на проекти и тяхната успешна реализация. Финансовите инструменти на ПВУ са максимално опростени, като механизми за получаване на безвъзмездна финансова помощ, но в същото време изискват наличие на собствено финансиране за подготовка на проектите, като: изпълнение на енергийни обследвания, технически обследвания и издаване на технически паспорти на сградите, подлежащи на саниране, обследване на системите за външно изкуствено осветление. Финансирането на подготвителните процедури за кандидатстване може да бъде реализирано както със собствени средства, така и с кредитен ресурс, който към момента е наличен и се предлага от Фонд мениджър на финансови инструменти и други.

В програмния период на ЕС от 2021 до 2027 година също са налични сериозни възможности за финансиране на проекти в областта на ЕЕ и ВЕИ, като същите предпоставки и изисквания са налице и при него. Т. е. общинската администрация следва да бъде подготвена и да бъдат създадени структурни връзки между отделните звена, участващи в планирането, подготовката и реализацията на проекти по отношение на сграден фонд и системи за външно изкуствено осветление.

В „Дългосрочната програма за насърчаване използването на енергия от ВИЕ и биогорива в Община Кърджали за периода 2022 – 2031 година“ са разработени политики и мерки, планирани за изпълнение от Община Кърджали за десетгодишен период. Настоящата, Краткосрочна програма, обхващаща периода до 2024 година, има за задача да детайлизира подхода и методите за реализация на планираните проекти в приоритетните обекти на интервенция.

2. Цели и приоритети на Програмата.

За постигане на глобалната национална цел за намаляване на въглеродните емисии до 50 % в рамките на периода до 2030 година, Община Кърджали следва да изпълнява интегрирани проекти, съчетаващи въздействия, както за намаляване на потреблението на горива и енергия, така и със стремеж за прилагане на съвременни технологии и използване на ВИЕ. По този начин ще се реализират кумулативно ефектите от енергоспестяване, съчетани с максимално намаление на въглеродни емисии.

Община Кърджали има разработена „Програма за енергийна ефективност на Община Кърджали за периода 2017 – 2022 година“, като предстои разработване и приемане на следваща програма за енергийна ефективност за периода след края на 2022 година, както и „Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от ВИЕ и биогорива в Община Кърджали за периода 2022 – 2031 година. Базирайки се на съдържащите се в тези две програми анализи и

поставени цели, в настоящата програма са детайлизирани потенциалните проекти и конкретни обекти за интервенция до 2024 г., в които съвместно ще се прилагат пакети ЕСМ и икономически обосновани мерки за използване на ВИ. Ползите от реализацията на Програмата определят и нейните цели:

- ✓ Намаляване на годишния разход на доставена енергия;
- ✓ Намаляване емисиите от CO₂ (въглероден диоксид);
- ✓ Подобряване на екологичното състояние;
- ✓ Подобен комфорт на обитаване в сгради с въведени ВИЕ.

Освен към общинските обекти, Програмата е насочена и към възможностите за подпомагане на гражданите и бизнеса на територията на Община Кърджали, насочено най – вече към компетентно и изчерпателно информиране относно възможностите за финансиране на проекти за оползотворяване на енергия от ВИ.

Структурата на приоритетите и целите на Община Кърджали, в рамките на Програмата са:

Приоритет № 1: Намаляване на консумацията на доставена енергия в общинският сграден фонд, чрез прилагане на ВИЕ.

Дейности: Реализация на проекти за енергийно ефективно саниране на общинския сграден фонд в съответствие с приетата „Програма за ЕЕ на Община Кърджали в периода 2017 – 2022 г.“ и следваща, при паралелното оценяване на възможностите за използване на енергия от ВИ за всеки конкретен проект.

Цели:

Намаляване на консумацията на доставена енергия в общинските сгради, чрез използване на ВИЕ съчетано с реално понижение на емисии CO₂;

Постигане на класове на енергопотребление на санираните общински сгради, в съответствие с изискванията на Наредба № 7 / 2004 г. „За енергийна ефективност в сгради“.

Очаквани резултати:

- Намаляване на количествата доставена енергия;
- Намаляване емисиите от CO₂ (въглероден диоксид);
- Подобряване на екологичното състояние в Община Кърджали;
- Подобен комфорт на обитаване в санирани сгради с въведени ВИЕ.

Приоритет № 2: Намаляване на консумацията на доставена енергия от системите за УО и ПО, чрез прилагане на ВИЕ.

Дейности: Реализация на проекти за енергийно ефективно саниране на системите за УО и ПО в съответствие с бъдещата „Програма за ЕЕ на Община Кърджали в периода 2023 – 2030 г.“, при паралелното оценяване на възможностите за използване на енергия от ВИ за всеки конкретен проект.

Цел: Намаляване на консумацията на доставена енергия в системи за УО и ПО чрез използване на ВИЕ, съчетано с реално понижение на емисии CO₂.

Очаквани резултати:

- Намаляване на годишния разход на доставена енергия;
- Намаляване емисиите от CO₂ (въглероден диоксид);
- Подобряване на екологичното състояние на Община Кърджали;
- Подобряване на градската среда.

Приоритет № 3: Намаляване на консумацията на доставена енергия в частния сектор (жилищен и стопански), чрез използване на ВИЕ.

Дейности:

Провеждане на целенасочени политики от страна на Община Кърджали за разясняване на

ползите от въвеждане на системи използващи ВИЕ в жилищни сгради, производствени сгради и сгради за обществено обслужване, посредством провеждане на обществени дискусии и информационни кампании;

Създаване на консултативни групи по въпросите на ЕЕ и ВИЕ, съвместно с търговците с енергия (Задължени лица по ЗЕЕ) с цел облекчаване на административните процедури, при наличие на реален инвестиционен интерес за изграждане на съоръжения за използване на ВИЕ.

Очаквани резултати:

Намаляване на годишния разход на доставена енергия от населението и бизнеса;

Намаляване на емисиите CO₂ (въглероден диоксид);

Подобряване на екологичното състояние в Община Кърджали;

Подобряване на градската среда.

3. Избрани на обекти за интервенция. Проекти.

За периода от 2022 до 2024 година, в съответствие с дългосрочната програма за ВИЕ са планирани следните обекти за интервенция:

Таблица № 1: Приоритетни общински сгради за енергоефективно саниране + проекти за ВИЕ

Приоритетни сгради в областта на образованието за интервенция			Специфичен разход на първична енергия
№ по ред	Наименование	Адрес	
			kWh/m2
1	Сграда на ОДЗ “Вяра, Надежда и Любов”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Мара Михайлова”	301,19
2	Сграда на детска градина с. Мост	с. Мост, община Кърджали	195,58
3	Сграда на ЦДГ, с. Опълченско	с. Опълченско, община Кърджали	189,19
4	Сграда на Детска градина „Мир”	гр Кърджали, ул. Опълченска”	122,83
5	Сграда на ЦДГ с. Енчец	с. Енчец, община Кърджали	154,21
6	Сграда на ОУ”Иван Вазов”, с. Костино	с. Костино, община Кърджали	97,02

7	Сграда на ОДЗ "Райна Княгиня", гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. "Райко Жинзифов"	89,14
8	Сграда на Детска ясла "Вяра, Надежда и Любов", гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. "Мара Михайлова"	117,25
9	Сграда на ЦДГ "Чайка", гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. "Металург"	60,95
10	Сграда на ЦДГ "Здравец", гр. Кърджали	гр. Кърджали, кв. "Гледка", ул. "Вела Пеева"	65,58

В сградите по таблица № 1 се планира изпълнението на следните дейности:

а/ Обследване за енергийна ефективност, съгласно ЗЕЕ, което по своята същност представлява предпроектно проучване. В резултат от обследването ще бъде избран икономически ефективен пакет от ЕСМ за цялостно саниране на сградите, а след изпълнение на техникo – икономически анализ, ще бъдат определени мерките за изпълнение на системи и съоръжения за оползотворяване на ВИЕ;

б/ Инвестиционно проектиране за енергоефективното саниране и прилагането на системи и съоръжения за оползотворяване на ВИЕ;

в/ Определяне на източника на финансиране;

г/ Реализация на проектите;

д/ Отчет на изпълнението;

е/ Мониторинг и оценка на постигнатите спестявания и произведена енергия от ВИ.

4. Очаквани резултати.

При успешна реализация на планираните проекти, включително с изпълнение на инсталации за оползотворяване на енергия от ВИ в приоритетните обекти за интервенция, прогнозните количества произведена „зелена енергия“ и потенциала за спестяване на емисии от замяна на конвенционални енергоизточници, са показани в следващата таблица:

Таблица № 2: Прогнозно производство на възобновяема енергия от проекти за ВИЕ

№	Обект	Местонахождение	Потенциална мощност на изградената инсталация,	Проектно годишно производство на енергия от ВИ	Годишна икономия на емисии CO ₂ , t
	Проекти за изпълнение на покривни фотоволтаични системи		kW	kW	t CO ₂
1	Сграда на ОДЗ "Вяра, Надежда и Любов", гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. "Мара Михайлова"	10,00	12000	9,83
2	Сграда на детска градина с. Мост	с. Мост, община Кърджали	2,00	1500	1,23
3	Сграда на ЦДГ, с. Опълченско	с. Опълченско, община Кърджали	2,00	2000	1,64
4	Сграда на Детска градина „Мир“	гр. Кърджали, ул. Опълченска	5,00	7000	5,73
5	Сграда на ЦДГ с. Енчец	с. Енчец, община Кърджали	3,00	4000	3,28

Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от ВИЕ и биогорива в Община Кърджали за периода 2022 – 2024 година

6	Сграда на ОУ”Иван Вазов”, с. Костино	с. Костино, община Кърджали	10,00	10000	8,19
7	Сграда на ОДЗ “Райна Княгиня”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Райко Жинзифов”	2,00	3000	2,46
8	Сграда на Детска ясла “Вяра, Надежда и Любов”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Мара Михайлова”	4,00	5000	4,10
9	Сграда на ЦДГ “Чайка”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Металург”	2,00	2000	1,64
10	Сграда на ЦДГ “Здравец”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, кв. “Гледка”, ул. “Вела Пеева”	2,00	3000	2,46
11	Общо група 1		42,00	49500	40,54
	Проекти за изпълнение наслънчево - колекторни системи				
1	23. Сграда на ОДЗ “Райна Княгиня”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Райко Жинзифов”	5,00	7000	5,73
2	Сграда на Детска ясла “Вяра, Надежда и Любов”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Мара Михайлова”	7,00	10000	8,19
3	Сграда на ЦДГ “Чайка”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Металург”	4,00	5000	4,10
4	Сграда на ЦДГ “Здравец”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, кв. “Гледка”, ул. “Вела Пеева”	5,00	7000	5,73
5	Общо група 2		21,00	29000	23,75
	Текущо производство на енергия от ВИ към 2022 година			0	0,00
	Текущо производство на енергия от ВИ към 2024 година			78500	64,29

5. График за изпълнение.

Графикът за изпълнение на приоритетните проекти е съобразен с „Дългосрочната програма за насърчаването на използването на енергия от ВИЕ и биогорива в Община Кърджали за периода 2022 – 2031 г.“, както и в бъдещата програма за енергийна ефективност. За периода до 2024 г. разпределението на проекто – бюджетите е показано в следващата таблица:

Таблица № 3: График за изпълнение

№	Обект	Местонахождение	Потенциална мощност на изградената инсталация,	Проектно годишно производство на енергия от ВИ	Прогнозна стойност на инвестицията	Прогнозен период на реализация и разпределение на бюджета		
	Проекти за изпълнение на покривни фотоволтаични системи		kW	kW	лв с ДДС	2022	2023	2024
1	Сграда на ОДЗ “Вяра, Надежда и Любов”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Мара Михайлова”	10,00	12000	29000	0	0	29000
2	Сграда на детска градина с. Мост	с. Мост, община Кърджали	2,00	1500	5800	0	0	5800
3	Сграда на ЦДГ, с. Опълченско	с. Опълченско, община Кърджали	2,00	2000	5800	0	0	5800
4	Сграда на Детска градина „Мир”	гр Кърджали, ул. Опълченска”	5,00	7000	14500	0	0	14500
5	Сграда на ЦДГ с. Енчец	с. Енчец, община Кърджали	3,00	4000	8700	0	0	8700
6	Сграда на ОУ”Иван Вазов”, с. Костино	с. Костино, община Кърджали	10,00	10000	29000	0	29000	0
7	23. Сграда на ОДЗ “Райна Княгиня”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Райко Жинзифов”	2,00	3000	5800	0	5800	0
8	Сграда на Детска ясла “Вяра, Надежда и Любов”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Мара Михайлова”	4,00	5000	11600	0	11600	0
9	Сграда на ЦДГ “Чайка”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Металург”	2,00	2000	5800	0	5800	0
10	Сграда на ЦДГ “Здравец”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, кв. “Гледка”, ул. “Вела Пеева”	2,00	3000	5800	0	5800	0
11	Общо група 1		42,00	49500	121800	0	58000	63800
	Проекти за изпълнение наслънчево - колекторни системи							
1	23. Сграда на ОДЗ “Райна Княгиня”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Райко Жинзифов”	5,00	7000	12000	0	0	12000

Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от ВИЕ и биогорива в Община Кърджали за периода 2022 – 2024 година

2	Сграда на Детска ясла “Вяра, Надежда и Любов”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Мара Михайлова”	7,00	10000	16800	0	0	16800
3	Сграда на ЦДГ “Чайка”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, ул. “Металург”	4,00	5000	9600	0	0	9600
4	Сграда на ЦДГ “Здравец”, гр. Кърджали	гр. Кърджали, кв. “Гледка”, ул. “Вела Пеева”	5,00	7000	12000	0	0	12000
5	Общо група 2		21,00	29000	50400	0	0	50400
	Текущо производство на енергия от ВИ към 2022 година			0				
	Текущо производство на енергия от ВИ към 2024 година с необходими инвестиции			78500	172200			

6. Проектобюджет – източници на финансиране.

Основавайки се на анализираните възможности за осигуряване на финансиране в „Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от ВИЕ и биогорива в Община Кърджали за периода 2021 – 2030 година“, по – долу е показано прогнозното разпределение на източниците на финансиране по отделните групи проекти:

Таблица № 4: Източници на финансиране

№ по ред	Дейност	Източници на финансиране		Потенциално възможни източници на допълнително финансиране				
		Собствени средства на Община Кърджали	Привлечено финансиране	План за възстановяване и устойчивост 2022 - 2026 г.	Програми на ЕС 2021 - 2027 г.	ЕСКО договори	Нисколихвени кредити по програми на ЕС (Зелена сделка)	Фонд мениджър на финансови инструменти
1	Приоритетни сгради. Проекти за ВИЕ - слънчеви колектори за БГВ	5040	45360	Възможен	Възможен	Възможен	Възможен	Възможен
2	Приоритетни сгради. Проекти за ВИЕ - фотоволтаични системи за собствени нужди	8526	113274	Възможен	Възможен	Възможен	Възможен	Възможен
3	Общо	13566	158634	---	---	---	---	---

6.1 Източници за безвъзмездна финансова помощ по проекти за повишаване на енергийната ефективност и прилагане на ВИЕ:

а/ Фондове на ЕС за периода 2021 – 2027 година;

Европейската комисия осигурява няколко потока на финансиране и предоставя гаранции от бюджета на ЕС, за да подпомогне постигането на целите си по т. нар. „Зелена сделка“. През октомври 2020 година, МС на Република България публикува за обществено обсъждане „План за възстановяване“, който определя насоките за разпределение на финансирането от ЕС в няколко основни направления.

Съгласно Стълб 2: Зелена България е с планирано общо финансиране в размер до 4,50 млрд лева, като в него са включени следните основни приоритетни области:

Кръгова и нисковъглеродна икономика;

Биоразнообразие;

Устойчиво селско стопанство.

В приоритетната област „Кръгова и нисковъглеродна икономика“, като основна съставна част е разработена „Програма за енергийна ефективност“. Програмата предвижда изпълнението на четири компонента за повишаване на енергийната ефективност. В рамките на първия компонент се предвижда да бъдат финансирани мерки за повишаване на енергийната ефективност в жилищния сграден фонд на страната. Обновяването на жилищните сгради ще бъде изпълнявано в съответствие с

целите на Дългосрочна национална стратегия за подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради (с хоризонт до 2050 г.), като ще се финансират предвидените в нея мерки за енергийна ефективност в жилищните сгради, целящи постигане на минимум клас В на енергопотребление. Приоритетно ще бъдат финансирани обекти/сгради, които са одобрени, но не са финансирани, поради изчерпване на финансов ресурс по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради и Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020. В допълнение в обхвата на компонента са включени и еднофамилните жилищни сгради. Индикативен ресурс за Компонент 1: 1 728 млн. лв. В рамките на втория компонент се предвижда финансиране на мерки за енергийно обновяване на държавни и общински сгради, в т.ч. административна (70%), културна (15%) и спортна (15%) инфраструктура. Индикативен ресурс за Компонент 2: 417.5 млн. лв. В рамките на третия компонент се предвижда финансиране на мерки за енергийно обновяване на промишлени сгради с индикативен ресурс от 282.2 млн. лв. В рамките на четвъртия компонент се предвижда финансиране на мерки за енергийна ефективност на системи за външно изкуствено осветление с индикативен ресурс от 452.3 млн. лв.

В рамките на Програмата ще бъдат допустими разходи за организация и управление на програмата, както и за организация и управление на проектите от бенефициентите.

Енергийната ефективност се разглежда като приоритет от първостепенно значение, предвид значението ѝ за подобряване на енергийната сигурност на страната чрез намаляване на зависимостта от внос на енергия, намаляване на разходите за енергия на бизнеса, домакинствата и администрацията, създаване на повече работни места, подобряване качеството на въздуха и намаляване емисиите на парникови газове и повишаване качеството на живот на гражданите. Подобряването на енергийната ефективност на сградния фонд ще окаже положително въздействие от гледна точка на икономически растеж и създаване на нови работни места, а спестяването на енергия ще доведе и до спестяване на финансови ресурси. Спестяването на енергия е един от най-бързите и разходно-ефективни начини за постигане на стратегическите цели за борба с климатичните промени, гарантиране на енергийната сигурност и постигане на устойчиво икономическо и социално развитие. Общият планиран ресурс е 3 000 млн. лв. с период на изпълнение 2021-2026 г.

В рамките на програмния период 2021 – 2027 г. Община Кърджали има шанса да получи финансиране в увеличен до над два пъти размер спрямо предходния период (2014 – 2020 г.). За успешната реализация на проекти в областта на повишаването на енергийната ефективност, Община Кърджали следва да подготви качествени проекти в достатъчен обем, обхващащ всички определени за приоритетни обекти за саниране, както сграден фонд така и системи за УО и ПО.

б/ Национален план за възстановяване и устойчивост 2022 – 2026 година;

Националният план за възстановяване и устойчивост, приет от ЕК и парламента на ЕС, включва набор от финансови инструменти, позволяващи реализацията на проекти за усвояване на енергия от ВИ в няколко направления:

Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на нежилищния сграден фонд. Специфични цели на програмата са:

- Подобряване енергийните характеристики на националния сграден фонд от нежилищни сгради, чрез прилагане на устойчиви интегрирани високоефективни енергийни мерки;
- Достигане на клас на енергопотребление „А“ и по изключение клас „Б“ след прилагане на енергоспестяващи мерки при публични сгради;
- Намаляване на разходите за енергопотребление, което ще доведе и до спестяване на публичен ресурс;
- Подобряване на условията в помещенията за предоставяне на услуги и за работа.

- Постигане на 30% спестяване на първична енергия за всеки обект от нежилищния сграден фонд. Инвестициите в нежилищния сграден фонд се проследяват с коефициент от 100 % в подкрепа на целите, свързани с изменението на климата

ПОДКРЕПА ЗА УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО ОБНОВЯВАНЕ НА ЖИЛИЩНИЯ СГРАДЕН ФОНД. Специфични цели на проекта са:

- подобряване енергийните характеристики на националния сграден фонд от жилищни сгради, чрез прилагане на интегрирани енергоефективни мерки;
- достигане на клас на енергопотребление минимум В след прилагане на енергоспестяващи мерки при жилищни сгради;
- стимулиране на минимум 30% спестяване на първична енергия за обновените жилищни сгради;
- ресурсна ефективност, икономическа целесъобразност, декарбонизация чрез ВЕИ, устойчив строителен процес;
- намаляване на енергийната бедност, чрез намаляване на разходите за енергия;
- подобряване на условията и качеството за живот на населението в страната чрез технологично обновление и модернизиране на сградния фонд

Програма за финансиране на единични мерки за енергия от възобновяеми източници (ЕВИ) в еднофамилни сгради и многофамилни сгради. Проектът предвижда финансирането на два вида мерки за възобновяема енергия в домакинствата:

Изграждане на **слънчеви системи за БГВ**. Максималният размер на безвъзмездното финансиране на отделно домакинство се предвижда да е 100 % от стойността на системата, но не повече от 1 960,83 лв.;

Изграждане на **фотоволтаични системи** до 10 kW . Максималният размер на безвъзмездното финансиране на отделно домакинство се предвижда да е до 70 % от стойността на системата, но не повече от 15 000 лв. Енергийно бедни домакинства, могат да кандидатстват за безвъзмездното финансиране до 100 % от стойността на системата, но не повече от 15 000 лв.

Енергийно ефективни общински системи за външно изкуствено осветление.

Проектът предвижда предоставяне на 50 % безвъзмездна финансова помощ за реконструкция и модернизация на общински системи за външно изкуствено осветление. Целта на проекта е повишаване на енергийната ефективност, намаляване на разходите на енергия за ВИО и подобряване условията на живот на населението в страната чрез технологично обновление и модернизиране на системите за външно изкуствено осветление в България. Проектът е продължение на процедура "Рехабилитация и модернизация на общинската инфраструктура - системи за външно изкуствено осветление на общините" по Програма "Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност", финансирана по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014-2021 г., която приключва през 2020 г.

Основните дейности са свързани с:

- Демонтаж на съществуващи осветители, проводници и кабели;
- Доставка и монтаж на нови осветители, проводници и кабели;
- Доставка и монтаж на съоръжение/я за производство и съхранение на електрическа енергия от възобновяеми източници за собствено потребление в системата за ВИО;
- Извършване на строително монтажни работи, пряко свързани с реконструкцията на системата/ите за външно изкуствено осветление;
- Демонтаж на съществуващи средства за управление, доставка и монтаж на нови средства за управление, измерване и контрол, с възможност за надграждане и разширение, в т.ч. въвеждане

или свързване към съществуваща система за автоматизация и управление на системата за външно изкуствено осветление;

- Изготвяне на технически/работен проект;
- Строителен надзор;
- Авторски надзор;
- Управление на проекта и публичност.

в/ НДЕФ – национален доверителен екофонд;

Фондът е създаден през м. октомври 1995 г. по силата на суапово споразумение “Дълг срещу околна среда” между Правителството на Конфедерация Швейцария и Правителството на Република България. Съгласно чл. 66, ал.1 на Закона за опазване на околната среда, целта на Фонда е управление на средства, предоставени по силата на суапови сделки за замяна на “Дълг срещу околна среда” и “Дълг срещу природа”, от международна търговия с предписани емисионни единици (ПЕЕ) за парникови газове, от продажба на квоти за емисии на парникови газове за авиационни дейности както и на средства, предоставени на база на други видове споразумения с международни, чуждестранни или български източници на финансиране, предназначени за опазване на околната среда в Република България. Фондът допринася за изпълнение на политиката на Българското правителство и поетите от страната международни ангажименти в областта на опазване на околната среда. Националният доверителен ЕкоФонд е независима институция, която се ползва с подкрепата на българското правителство. Националният доверителен ЕкоФонд финансира проекти в четири приоритетни области:

- ✓ Ликвидиране на замърсявания, настъпили в миналото;
- ✓ Намаляване замърсяването на въздуха;
- ✓ Опазване чистотата на водите;
- ✓ Опазване на биологичното разнообразие.

6.2 Източници за осигуряване на възмездно финансиране на проекти за повишаване на енергийната ефективност и прилагане на ВИЕ:

Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“;

Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“ в България (ФЕЕВИ) е револвиращ фонд, създаден по силата на ЗЕЕ под формата на публично – частно партньорство, като автономно юридическо лице с цел финансиране на инвестиционни проекти за повишаване на енергийната ефективност в съответствие с приоритетите в националните дългосрочни и краткосрочни програми по енергийна ефективност, приети от Министерския съвет. Основния капитал на ФЕЕВИ се формира от средства предоставени от Глобалния екологичен фонд на ООН, Правителството на Република България, средства от двустранни (правителствени) дарения и средства от други дарители, частни предприятия. ФЕЕВИ изпълнява функциите на финансираща институция за предоставяне на кредити и гаранции по кредити, както и на център за консултации. ФЕЕВИ оказва съдействие на българските фирми, общини и частни лица в изготвянето на инвестиционни проекти за енергийна ефективност. Фондът предоставя финансиране, съфинансиране или гарантиране пред други финансови институции.

Основен принцип в управлението на ФЕЕВИ е публично – частното партньорство. Фондът следва ред и правила, разработени с техническата помощ, предоставена от Световната банка и одобрени от Българското правителство.

ЕСКО договори (договори с гарантиран резултат);

Систематичното място на договорите с гарантиран резултат (ЕСКО договори) е в Глава четвърта от ЗЕЕ, носеща наименованието „Схеми за насърчаване за енергийна ефективност“. По

аргумент от това, за разлика от договорите за енергийноефективни услуги, представляващи начин за изпълнение на индивидуалните цели за енергийни спестявания от страна на търговците с енергия, ЕСКО договорите са вид финансова схема за насърчаване за енергийна ефективност. В § 1, т. 31 от Допълнителните разпоредби на ЗЕЕ е дадено легално определение на понятието „схеми за насърчаване за енергийната ефективност“, по силата на което това е всеки инструмент, схема или механизъм, който насърчава повишаването на енергийната ефективност.

Съгласно чл. 72 от ЗЕЕ, ЕСКО договорите имат за предмет изпълнението на мерки за повишаване на енергийната ефективност в сгради, предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление, като възстановяването на направените инвестиции и изплащането на дължимото на изпълнителя възнаграждение се извършват за сметка на реализираните икономии на енергия.

Членовете на българския Алианс за енергийна ефективност (Bulgarian Alliance for Energy Efficiency) изпълняват 95 % от договорите за енергийна ефективност в България. Независимо че пазарът е доста активен, някои от пречките все още не са отстранени. Процесът на разработване на проекти често страда от липса на ресурси за проучване на осъществимостта и за изготвяне на анализи с многовариантни решения, като това забавя процеса на разработване дори на надеждни проектни предложения. Стриктните изисквания и сложната система от регулации също възпрепятстват тържните процедури, като същевременно липсата на стандартизация на договорите увеличава оперативните разходи. Въпреки че в България се очаква стабилен ръст на пазара на обновяване до 2030 г., публичното безвъзмездно финансиране няма да е достатъчно. За да се достигне пълният потенциал, трябва да се отключат частни инвестиции. Възможно решение е създаването на специализиран фонд или агенция за ЕСКО, които да доведат до окрупняване и да подпомогнат осигуряването на капитал.

Договори за енергийноефективни услуги;

Съгласно чл. 65 от ЗЕЕ, енергийноефективните услуги имат за цел комбиниране на доставката на енергия с енергоефективна технология и/или с действие, което обхваща експлоатацията, поддръжката и управлението, необходими за предоставяне на услугата, и водят до проверяемо, измеримо или оценимо повишаване на енергийната ефективност и/или спестяване на първични енергийни ресурси.

Енергийноефективните услуги се извършват въз основа на писмени договори, сключени между задължените лица – търговци с енергия и крайни клиенти на енергия (каквито са и общините) и включват изпълнението на една или повече дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност, определени в Наредба № Е-РД-04-3 от 04.05.2016 г. на министъра на енергетиката за допустимите мерки за осъществяване на енергийни спестявания в крайното потребление, начините на доказване на постигнатите енергийни спестявания, изискванията към методиките за тяхното оценяване и начините за потвърждаването им.

Европейски фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ);

Съвместна инициатива на Европейската комисия и Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) за мобилизиране на частно финансиране за стратегически инвестиции. ЕФСИ представлява гаранция в размер на 16 милиарда евро от бюджета на ЕС, и допълнително 5 милиарда евро, предоставени от собствения капитал на ЕИБ, с цел да се отключат допълнителни инвестициите в размер на поне 315 милиарда евро, за период от 3 години. Целта е да се намали риска при проектите за развитие, да се ускори частното финансиране и да се постигне максимално увеличение на ефективността на финансовите ресурси. От 2021 този фонд ще бъде заменен от фонда InvestEU, за периода от 2021 до 2027. 4 Целта на Европейската комисия е да опрости допълнително достъпа до публично

финансиране и да го направи по – ефективен и по – гъвкав чрез създаване на консултантски център и богата база данни за изпълнени проекти.

Програмата InvestEU:

✓ Покрива периода от 2021 до 2027 като мобилизира обществени и частни инвестиции чрез гаранции от бюджета на ЕС в размер на 38 милиарда евро;

✓ Състои се от фонд, консултантски център, съвет и портал, който предоставя лесен достъп до база данни;

✓ Размер на инвестициите: Устойчива инфраструктура – 11,5 милиарда евро; Проучвания, иновации и дигитализация – 11,25 милиарда евро; Малки и средни предприятия – 11,25 милиарда евро; Инвестиции в социалния сектор и развиване на умения – 4 милиарда евро.

Европейския фонд за енергийна ефективност (ЕФЕЕ);

Предоставя възможност за финансиране под формата на публично – частно партньорство, предоставено от ЕК, за да се подкрепи изпълнението на целите на Енергийния съюз. Фондът осигурява директно финансиране или насочва ресурсите чрез финансови институции, като работи в партньорство със субекти на общинско, местно или регионално равнище. Инструментът предоставя целево финансиране (както с дългови, така и с капиталови инструменти), основно за проекти за енергийна ефективност, но също така и за проекти за използване на възобновяеми енергийни източници и за чист градски транспорт. Бенефициенти са общинските, местните и регионалните власти, или субекти, функциониращи от тяхно име и за тяхна сметка. Фондът е учреден през 2011 г. с общ обем 265 милиона евро. Заедно с това, Европейската инвестиционна банка предоставя рамкови заеми на градове и общини за финансиране на конкретни единични проекти в големи мащаби, които надхвърлят 25 милиона евро. Първоначалната подкрепа за такива проекти обикновено привлича и други инвеститори. Проектите обикновено са свързани с инфраструктура, енергийна ефективност, възобновяема енергия, транспорт и обновяване на градската среда и предоставят гъвкави възможности за финансиране на общинските власти.

Европейска банка за възстановяване и развитие (ЕБВР);

Механизмите за финансиране на устойчивата енергия на ЕБВР подпомагат местните банки, лизинговите компании и институциите за микрофинансиране в разрастването на дейностите им по финансиране на енергийната ефективност. Тези механизми осигуряват на общините дългосрочно финансиране и интегрирана помощ за разработване на проекти, най-вече в източна Европа. От 2006 г. ЕБВР е предоставила над 80 000 заема в размер на над 3 милиарда евро в 22 страни.

7. Заключение.

Настоящата Програма е пряко обвързана с „Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от ВИЕ и биогорива в Община Кърджали за периода 2022 – 2031 година“ и предстоящата за разработване „Програма за енергийна ефективност на Община Кърджали за периода 2022 – 2030 г.“. Комплектът от програми в областта на ЕЕ и ВИЕ са в непрекъсната релативна връзка, като изпълнението им следва да бъде планово и в синхронизиран график. Основните цели при паралелното изпълнение на двете програми са:

а/ Постоянното и планово намаляване на използването на доставени енергия и горива от конвенционални източници на територията на Община Кърджали;

б/ Намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух;

в/ Увеличаване на производството на енергия от ВИ – „зелена енергия“, за задоволяване на собствени нужди на обекти, собственост на Община Кърджали;

г/ Създаване на качествено подобрени условия на обитаване и комфорт в сградния фонд на

Община Кърджали;

д/ Непрекъснато подобряване на градската среда;

е/ Намаляване на риска за здравето на населението;

ж/ Създаване на по – добри условия за развитие на конкурентоспособността на местния бизнес в „зелена среда“.

Наблюдението и отчитането на настоящата програма се извършва от общинският съвет, които определя достигнатите нива на потребление на енергия от ВИ на територията на общината, вследствие изпълнението на програмата. Програмата се отчита пред областния управител и Изпълнителния директор на АУЕР. За успешния мониторинг на програмите е необходимо да се прави периодична оценка на постигнатите резултати, като се съпоставят получените ползи с вложените финансови средства, което служи като основа за определяне на ефективността от реализацията на проектите.

Нормативно е установено изискването за предоставяне на информация за изпълнението на общинските програми за насърчаване използването на енергия от ВИ (чл. 8, ал. 2 от Наредба № РД – 16 – 558 от 08.05.2012 г.), което се извършва ежегодно и се представя в АУЕР.

Настоящата Програма е отворен документ. Тя може периодично да се допълва и изменя, съобразно настъпилите промени в националното и европейското законодателство, планирани и приети програмни бюджети на ЕС и други фактори със стратегическо значение.

Настоящата програма е приета на заседание на Общински съвет на Община Кърджали с решение №, /20.. г. и влиза в сила от /...../20.. г.

Списък на използваните източници

Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници до 2020 г.
План за възстановяване и устойчивост на Република България (Проект) – октомври 2020 г.
Национална програма за енергийна ефективност Република България (Проект) 2021 – 2030 г.
Национален план за сгради с близко до нулево потребление на енергия 2015 - 2020 г.
НАЦИОНАЛНА ДЪЛГОСРОЧНА ПРОГРАМА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНИТЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СГРАДИТЕ ОТ ОБЩЕСТВЕНИ И ЧАСТНИ НАЦИОНАЛЕН ЖИЛИЩЕН И ТЪРГОВСКИ СГРАДЕН ФОНД 2016-2020 г.
Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България (Проект) 2021 – 2030 г.
Интегрирана териториална стратегия за развитие на „Южен централен регион“ 2021 – 2027 г.
Интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Пловдив 2013 г.
Концепция за пространствено развитие на Община Пловдив 2015 – 2025 г.
Закон за енергията от възобновяеми източници
Закон за енергийната ефективност
Закон за устройство на територията
Закон за енергетиката
Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно енергийната ефективност
Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно енергийните характеристики на сградите
ДИРЕКТИВА (ЕС) 2018/844 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 30.05.2018 г.